

کتاب الباب

حقوق مدنی ۷

۶

عقود معین (قسمت دوم)

تالیف:

زینب باقی

با مقدمه و نظارت دکتر بهنام اسدی

انتشارات قانون یار

۱۴۰۳

سرشناسه	: باقی، زینب، ۱۳۶۷ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق مدنی ۷: عقود معین (قسمت دوم) / تالیف زینب باقی؛ با مقدمه و نظارت بهنام اسدی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۴۰۰ ص.
فروست	: لب‌اللباب؛ ۷.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۹۸-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۳۹۱] - ۴۰۰.
موضوع	: حقوق مدنی - ایران -- راهنمای آموزشی (عالی) Civil rights -- Iran -- Study and teaching (Higher) عقود و ایقاعات (فقه) - ایران -- راهنمای آموزشی (عالی) Contracts ((Islamic law)) -- Iran -- Study and teaching (Hiegher
شناسه افزوده	: اسدی، بهنام، ۱۳۶۵ -
رده بندی کنگره	: ۵۰۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۱۷۶۷۱
رکورد کتابشناسی	: فیپا

انتشارات قانون یار

لُبُّ اللَّبَابِ

حقوق مدنی ۷

عقود معین (قسمت دوم)

مولف: زینب باقی

ناشر: قانون یار

چاپخانه و صحافی: قانون یار

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۹۸-۸

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات قانون یار می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، موسسه قانون یار تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

ثبت سفارش تلفنی محصولات (ارسال رایگان به سراسر کشور) ۲۵ و ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۴۵

«فهرست اجمالی»

۹.....	«فهرست اجمالی»
۱۹.....	سخن مؤلف
۲۳.....	فصل اول: عقود اذنی
۲۴.....	مبحث اول: عقد ودیعه
۲۴.....	گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد ودیعه
۲۴.....	بند اول: مفهوم عقد ودیعه و رابطه آن با برخی از عقود
۳۴.....	بند دوم: اوصاف عقد ودیعه
۳۶.....	گفتار دوم: انعقاد عقد ودیعه
۳۶.....	بند اول: اراده
۳۷.....	بند دوم: اهلیت
۳۸.....	گفتار سوم: آثار عقد ودیعه
۳۸.....	بند اول: تعهدات مستودع
۴۲.....	بند دوم: تعهدات مودع
۴۳.....	گفتار چهارم: انحلال عقد ودیعه
۴۴.....	بند اول: انحلال ارادی عقد ودیعه
۴۴.....	بند دوم: انحلال قهری عقد ودیعه
۴۵.....	مبحث دوم: عقد عاریه
۴۶.....	گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد عاریه
۴۶.....	بند اول: مفهوم عقد عاریه
۴۸.....	بند دوم: اوصاف عقد عاریه

- گفتار دوم: انعقاد عقد عاریه..... ۴۹
- بند اول: اراده و اهلیت..... ۴۹
- بند دوم: موضوع عقد عاریه..... ۵۰
- گفتار سوم: آثار عقد عاریه..... ۵۰
- بند اول: تعهدات مستعیر..... ۵۱
- بند دوم: تعهدات معیر..... ۵۳
- گفتار چهارم: انحلال عقد عاریه..... ۵۳
- بند اول: انحلال ارادی عقد عاریه..... ۵۳
- بند دوم: انحلال قهری عقد عاریه..... ۵۴
- مبحث سوم: عقد وکالت..... ۵۵
- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد وکالت..... ۵۵
- بند اول: مفهوم عقد وکالت..... ۵۵
- بند دوم: اوصاف عقد وکالت..... ۵۷
- گفتار دوم: انعقاد عقد وکالت..... ۶۰
- بند اول: اراده و اهلیت..... ۶۰
- بند دوم: موضوع عقد وکالت..... ۶۴
- گفتار سوم: آثار عقد وکالت..... ۶۹
- بند اول: آثار عقد وکالت نسبت به طرفین..... ۶۹
- بند دوم: آثار عقد وکالت نسبت به شخص ثالث..... ۸۲
- گفتار چهارم: انحلال عقد وکالت..... ۸۵
- بند اول: انحلال ارادی عقد وکالت..... ۸۵
- بند دوم: انحلال قهری عقد وکالت..... ۸۸
- فصل دوم: عقود مشارکتی..... ۹۱**
- مبحث اول: عقد شرکت..... ۹۱
- مبحث دوم: عقد مزارعه..... ۱۲۶

- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد مزارعه..... ۱۲۷
- بند اول: مفهوم عقد مزارعه..... ۱۲۷
- بند دوم: اوصاف عقد مزارعه..... ۱۳۱
- گفتار دوم: انعقاد عقد مزارعه..... ۱۳۲
- بند اول: اراده..... ۱۳۲
- بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف..... ۱۳۲
- بند سوم: موضوع عقد مزارعه..... ۱۳۲
- گفتار سوم: آثار عقد مزارعه..... ۱۴۱
- بند اول: موارد انفساخ عقد مزارعه در اثر فوت یکی از طرفین..... ۱۴۲
- بند دوم: ایجاد حق انتفاع در زمین برای عامل، به تناسب حصه مشاعی وی از محصول..... ۱۴۳
- بند سوم: تملک بخشی از منفعت کار عامل توسط مزارع، به تناسب حصه مشاعی وی از محصول..... ۱۴۳
- بند چهارم: ایجاد شرکت در محصول..... ۱۴۳
- بند پنجم: الزام مزارع به تسلیم زمین مورد مزارعه به عامل..... ۱۴۴
- بند ششم: الزام عامل به اشتغال به زراعت مقرر در عقد مزارعه..... ۱۴۵
- بند هفتم: الزام عامل به خودداری از تعدی و تفریط در نگهداری زمین و عوامل زرع..... ۱۴۶
- بند هشتم: اختیار عامل در واگذاری کار زراعت به مقاطعه کار..... ۱۴۷
- بند نهم: اختیار عامل در شراکت حصه مشاعی خویش از محصول آینده با دیگری..... ۱۴۷
- بند دهم: اختیار عامل در انعقاد عقد مزارعه فرعی با دیگری..... ۱۴۷
- بند یازدهم: ممنوعیت عامل از انتقال موضوع عقد مزارعه به دیگری..... ۱۴۸
- بند دوازدهم: الزام مالک به پرداخت خراج زمین..... ۱۴۸
- بند سیزدهم: انقضاء مدت در عقد مزارعه..... ۱۴۹
- گفتار چهارم: انحلال عقد مزارعه..... ۱۵۰
- بند اول: انحلال ارادی عقد مزارعه..... ۱۵۱

- بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد مزارعه..... ۱۵۶
- بند سوم: بطلان عقد مزارعه..... ۱۵۷
- مبحث سوم: عقد مساقات..... ۱۵۸
- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد مساقات..... ۱۵۹
- بند اول: مفهوم عقد مساقات..... ۱۵۹
- بند دوم: اوصاف عقد مساقات..... ۱۶۲
- گفتار دوم: انعقاد عقد مساقات..... ۱۶۳
- بند اول: اراده..... ۱۶۳
- بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف..... ۱۶۳
- بند سوم: موضوع عقد مساقات..... ۱۶۳
- گفتار سوم: آثار عقد مساقات..... ۱۷۱
- بند اول: موارد انفساخ عقد مساقات در اثر فوت یکی از طرفین..... ۱۷۲
- بند دوم: ایجاد حق انتفاع در باغ دارای درختان برای عامل، به تناسب حصه مشاعی وی از ثمره..... ۱۷۳
- بند سوم: تملک بخشی از منفعت کار عامل توسط مساقی، به تناسب حصه مشاعی وی از ثمره..... ۱۷۳
- بند چهارم: ایجاد شرکت در ثمره..... ۱۷۳
- بند پنجم: الزام مساقی به تسلیم درختان مورد مساقات به عامل..... ۱۷۳
- بند ششم: الزام عامل به اشتغال به باغداری مقرر در عقد مساقات..... ۱۷۵
- بند هفتم: الزام عامل به خودداری از تعدی و تفریط در نگهداری درختان و عوامل باغداری..... ۱۷۶
- بند هشتم: اختیار عامل در واگذاری کار باغداری به مقاطعه کار..... ۱۷۷
- بند نهم: اختیار عامل در شراکت حصه مشاعی خویش از ثمره آینده با دیگری..... ۱۷۸
- بند دهم: اختیار عامل در انعقاد عقد مساقات فرعی با دیگری..... ۱۷۸
- بند یازدهم: ممنوعیت عامل از انتقال موضوع عقد مساقات به دیگری..... ۱۷۸

- بند دوازدهم: الزام مالک به پرداخت خراج باغ دارای درختان مورد مساقات ۱۷۹
- بند سیزدهم: انقضاء مدت در عقد مساقات ۱۷۹
- گفتار چهارم: انحلال عقد مساقات ۱۸۰
- بند اول: انحلال ارادی عقد مساقات ۱۸۰
- بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد مساقات ۱۸۴
- بند سوم: بطلان عقد مساقات ۱۸۵
- مبحث چهارم: عقد مضاربه ۱۸۶
- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد مضاربه ۱۸۶
- بند اول: مفهوم عقد مضاربه ۱۸۶
- بند دوم: اوصاف عقد مضاربه ۱۹۲
- گفتار دوم: انعقاد عقد مضاربه ۱۹۴
- بند اول: اراده ۱۹۴
- بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف ۱۹۴
- بند سوم: موضوع عقد مضاربه ۱۹۵
- گفتار سوم: آثار عقد مضاربه ۲۰۱
- بند اول: عقد مضاربه، آثار عقد جایز را دارد ۲۰۲
- بند دوم: عقد مضاربه موقت، با انقضاء مدت، خاتمه می‌یابد ۲۰۳
- بند سوم: تعهد عامل در عقد مضاربه، تعهد به وسیله است ۲۰۳
- بند چهارم: عامل نسبت به سرمایه مالک، امین است ۲۰۳
- بند پنجم: زیان‌های ناشی از تجارت، متوجه عامل نیست ۲۰۴
- بند ششم: دستمزد اجیر، جزء هزینه‌ها است ۲۰۵
- بند هفتم: عامل، حق به مضاربه دادن سرمایه مالک را به دیگری ندارد ۲۰۵
- بند هشتم: عامل، حق واگذاری عقد مضاربه را به دیگری ندارد ۲۰۶
- گفتار چهارم: انحلال عقد مضاربه ۲۰۶
- بند اول: انحلال ارادی عقد مضاربه ۲۰۶

- بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد مضاربه ۲۰۷
- مبحث پنجم: عقد جعاله ۲۰۹
- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد جعاله ۲۱۰
- بند اول: مفهوم عقد جعاله ۲۱۰
- بند دوم: اوصاف عقد جعاله ۲۱۱
- گفتار دوم: انعقاد عقد جعاله ۲۱۲
- بند اول: اراده ۲۱۲
- بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف ۲۱۵
- بند سوم: موضوع عقد جعاله ۲۱۵
- گفتار سوم: آثار عقد جعاله ۲۱۸
- بند اول: اثر فسخ عقد جعاله بر حق الجعاله عامل ۲۱۸
- بند دوم: اثر انفساخ عقد جعاله بر حق الجعاله عامل ۲۲۰
- بند سوم: عامل، در نگهداری و استرداد مال موضوع عقد جعاله، امین است ۲۲۰
- بند چهارم: اثر انجام کار موضوع عقد جعاله بر اجرت عامل ۲۲۱
- گفتار چهارم: انحلال عقد جعاله ۲۲۵
- بند اول: انحلال ارادی عقد جعاله ۲۲۵
- بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد جعاله ۲۲۶
- مبحث ششم: گرویندی مشروع ۲۲۶
- گفتار اول: عقد قمار ۲۲۶
- بند اول: مفهوم و اوصاف عقد قمار ۲۲۷
- بند دوم: عدم استماع دعاوی راجع به عقد قمار ۲۲۷
- گفتار دوم: عقد گرویندی ۲۳۰
- بند اول: مفهوم و اوصاف عقد گرویندی ۲۳۰
- بند دوم: عدم استماع دعاوی راجع به عقد گرویندی ۲۳۱
- بند سوم: موارد مجاز انعقاد عقد گرویندی ۲۳۱

فصل سوم: عقود وثیقه‌ای.....	۲۳۵
مبحث اول: عقد رهن.....	۲۳۵
گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد رهن.....	۲۳۶
بند اول: مفهوم عقد رهن.....	۲۳۶
بند دوم: اوصاف عقد رهن.....	۲۳۸
گفتار دوم: انعقاد عقد رهن.....	۲۴۷
بند اول: اراده.....	۲۴۷
بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف.....	۲۴۹
بند سوم: موضوع عقد رهن.....	۲۵۰
گفتار سوم: آثار عقد رهن.....	۲۶۴
بند اول: ایجاد حق وثیقه برای مرتهن نسبت به مال مرهون.....	۲۶۴
بند دوم: منع راهن از تصرفات منافی با حق مرتهن.....	۲۶۹
بند سوم: پرداخت هزینه‌های حفظ مال مرهون.....	۲۷۲
بند چهارم: استیفای طلب از محل فروش مال مرهون.....	۲۷۳
گفتار چهارم: انحلال عقد رهن.....	۲۷۶
بند اول: انحلال ارادی عقد رهن.....	۲۷۶
بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد رهن.....	۲۷۷
مبحث دوم: عقد ضمان.....	۲۷۸
گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد ضمان.....	۲۷۸
بند اول: مفهوم عقد ضمان.....	۲۷۹
بند دوم: اوصاف ضمان عقدی.....	۲۸۴
گفتار دوم: انعقاد عقد ضمان.....	۲۸۹
بند اول: اراده.....	۲۸۹
بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف.....	۲۹۱
بند سوم: موضوع عقد ضمان.....	۲۹۲

- گفتار سوم: آثار عقد ضمان ۲۹۸
- بند اول: آثار عقد ضمان بین ضامن و مضمون له ۲۹۸
- بند دوم: آثار عقد ضمان بین ضامن و مضمون عنه ۳۰۴
- بند سوم: آثار عقد ضمان بین ضامنین ۳۱۲
- گفتار چهارم: انحلال عقد ضمان ۳۱۷
- بند اول: انحلال ارادی عقد ضمان ۳۱۷
- بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد ضمان ۳۱۸
- مبحث سوم: عقد کفالت ۳۱۹
- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد کفالت ۳۱۹
- بند اول: مفهوم عقد کفالت ۳۱۹
- بند دوم: اوصاف عقد کفالت ۳۲۲
- گفتار دوم: انعقاد عقد کفالت ۳۲۳
- بند اول: اراده و اهلیت ۳۲۳
- بند دوم: موضوع عقد کفالت ۳۲۴
- گفتار سوم: آثار عقد کفالت ۳۲۷
- بند اول: آثار عقد کفالت در رابطه کفیل و مکفول له ۳۲۷
- بند دوم: آثار عقد کفالت در رابطه کفیل و مکفول ۳۳۰
- گفتار چهارم: انحلال عقد کفالت ۳۳۰
- بند اول: سقوط تعهد کفیل ۳۳۱
- بند دوم: انقضاء مدت کفالت در عقد کفالت موقت ۳۳۳
- بند سوم: فسخ عقد کفالت ۳۳۳
- بند چهارم: اقاله عقد کفالت ۳۳۴
- مبحث چهارم: عقد حواله ۳۳۴
- گفتار اول: مفهوم و اوصاف عقد حواله ۳۳۵
- بند اول: مفهوم عقد حواله ۳۳۵

- بند دوم: اوصاف عقد حواله..... ۳۴۰
- گفتار دوم: انعقاد عقد حواله..... ۳۴۰
- بند اول: اراده و اهلیت..... ۳۴۰
- بند دوم: موضوع عقد حواله..... ۳۴۱
- گفتار سوم: آثار عقد حواله..... ۳۴۲
- بند اول: اثر عقد حواله در رابطه محیل و محتال..... ۳۴۳
- بند دوم: اثر عقد حواله در رابطه محیل و محال‌علیه..... ۳۴۴
- گفتار چهارم: انحلال عقد حواله..... ۳۴۵
- بند اول: انحلال قهری عقد حواله..... ۳۴۶
- بند دوم: انحلال ارادی عقد حواله..... ۳۴۶
- فصل چهارم: عقد صلح..... ۳۴۹**
- مبحث اول: عقد صلح در مقام معاملات (عقد صلح ابتدائی)..... ۳۵۰
- گفتار اول: ماهیت و اوصاف عقد صلح در مقام معاملات..... ۳۵۰
- بند اول: ماهیت عقد صلح در مقام معاملات..... ۳۵۱
- بند دوم: اوصاف عقد صلح در مقام معاملات..... ۳۵۳
- گفتار دوم: انعقاد عقد صلح..... ۳۵۳
- بند اول: اراده..... ۳۵۳
- بند دوم: اهلیت و اختیار تصرف..... ۳۵۴
- بند سوم: موضوع عقد صلح..... ۳۵۵
- گفتار سوم: آثار عقد صلح..... ۳۶۰
- بند اول: اسقاط حق..... ۳۶۱
- بند دوم: اعلام حق..... ۳۶۱
- بند سوم: ایجاد حق..... ۳۶۳
- گفتار چهارم: انحلال عقد صلح..... ۳۶۵
- بند اول: انحلال ارادی عقد صلح..... ۳۶۵

- بند دوم: انحلال قهری (انفساخ) عقد صلح..... ۳۶۶
- مبحث دوم: صلح دعوی (عقد صلح برای رفع تنازع)..... ۳۶۶
- گفتار اول: اقسام صلح دعوی..... ۳۶۷
- بند اول: اقسام عقد صلح دعوی به اعتبار موجود بودن تنازع..... ۳۶۷
- بند دوم: اقسام عقد صلح دعوی به اعتبار موضع خوانده در برابر دعوی..... ۳۶۷
- بند سوم: اقسام عقد صلح دعوی به اعتبار متعاقدين آن..... ۳۶۸
- بند چهارم: تقسیم عقد صلح دعوی به معاوضه و حطیله..... ۳۷۱
- گفتار دوم: احکام صلح دعوی..... ۳۷۲
- بند اول: صلح دعوی، پس از اقامه دعوی و پیش از صدور رأی قاطع..... ۳۷۲
- بند دوم: صلح دعوی، پس از صدور رأی قاطع..... ۳۷۵
- فهرست تفصیلی..... ۳۷۷
- منابع و مأخذ..... ۳۹۱

مقدمه دکتر بهنام اسدی

حقوق مدنی عبارت است از قواعد و مقرراتی که در روابط خصوصی میان افراد جامعه با یکدیگر حاکم بوده و در دسته بندی تجارت، آیین دادرسی مدنی، کار و مالکیت فکری قرار نگیرند. حقوق اشخاص، اموال، خانواده و ارث از مهم ترین تقسیم بندی های حقوق مدنی بوده و قانون، رویه قضایی و عرف، منابع این شاخه از حقوق را تشکیل می دهند. قانون مهم ترین منبع حقوق مدنی است و قانون مدنی که در ۱۳۳۵ ماده در سالهای ۱۳۰۷ تا ۱۳۱۴ توسط مجلس شورای ملی به تصویب رسید مهم ترین مجموعه قانون مربوط به حقوق مدنی است که در درجه اول براساس فقه شیعه و در وهله بعد با استفاده از قوانین مدنی کشورهای فرانسه، سوئیس و بلژیک تدوین شده است. قانون مدنی ایران مجموعه ای از مواد قانونی است که اساسی ترین قواعد قانونی حاکم بر ارتباطات اشخاص با یکدیگر را در جامعه بیان می کنند.

مهم ترین مسائلی که در قانون مدنی هر کشور به آن ها پرداخته می شود، عبارتند از: احوال شخصیه اعم از اهلیت و وضعیت، قراردادها و عقود (مختصات و شرایط صحت، مسئولیت مدنی، حقوق تعهدات و حقوق خانواده اعم از ازدواج، طلاق. قانون مدنی کشورهای مختلف معمولاً قدمت زیادی دارد و به عنوان پیکره اصلی حقوق خصوصی کشور کمتر دستخوش تغییرات عمده می شوند. وظیفه اصلی این قانون تنظیم روابط قراردادی و خارج از قرارداد اشخاص جامعه است، اما در

عمل سایر شاخه‌های حقوق را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این کتاب در رابطه با مطالب و نکات مهم حقوق مدنی به طور کامل و دقیق توضیح داده شده است. این کتاب مخصوص دانشجویان و داوطلبان آزمون‌های حقوقی می‌باشد.